VÍTÁME VÁS

NA ÚVODNÍM POVÍDÁNÍ KULTURNĚ-VZDĚLÁVACÍHO CYKLU **PANTA RHEI**

KTERÝ PRO VÁS SESTAVUJE

JIŘÍ **ALTIOR** alias **VIA THEA**

☛ NÁZEV CYKLU **PANTA RHEI** (řecky **πάντα ῥεῖ**) znamená „VŠECHNO PLYNE“ a odkazuje na slavný výrok **Platóna**, který shrnuje filozofii starořeckého filozofa **Herakleita z Efezu** (asi 535–475 AC), jež si všímá, že ač vstupujeme, tak zároveň ne-vstupujeme do stejných situací (řeky), čili: ač se věci jeví stejně, čas tím, že plyne, tak je zasazuje do odlišného kontextu.

INSTITUT RENESANCE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ Z. Ú. / **Jiří Altior** / 14. července 2019 / **NEBUŠICE**

CYRILOMETODĚJSKÁ MISE V KONTEXTU DOBY

Boje o vládu po **Alexandrovi Velikém** jsou známy jako **válka diadochů**. Během nich probíhalo dělení Alexandrovy říše na menší samostatné celky, z nichž nakonec vzešla **helénistická království**.

Alexandr Makedonský (356–323 AC)

byl pravděpodobně otráven **Iollasem** a **Kassandrem** – syny **Antipatrovými**.

Antipatros

397–319 AC

Antipatros byl vojevůdcem **Filipa II. Makedonského**, otce Alexandra Velikého. Byl místodržitelem Makedonie a Řecka. Těsně před otravou Alexandra Velikého měl být nahrazen **Kraterem**. Toto odmítl a vládu si do (i po) smrti Alexandra ponechal.

Kassandros 350–297 AC

od **311 AC** byl místodržitelem evropských území, od 305 AC přijal titul makedonského krále.

KÝCHAVICE BÍLÁ / TESAŘÍK ÚZKOŠTÍTÝ

THESSALONIKA / SOLUŇ

zal. **312 př. Kr.**

2. nejv. město Řecka

sv. **Pavel**

sv. **Demetrius**

zv. Myrotočec

(cca 270–306) byl patronem & ochráncem cyrilometodějské mise

Soluň byla prominentním centrem intelektuální činnosti Byzancké říše. Byla v ní i scriptoria s kopisty/opisovači.

rotunda **sv. Jiří** & bazilika **Hagios Demetrios**

sv. Metoděj / Michael / Strachota

*813 †6. 4. 885 - mnichem se stal poté, co opustil úřední dráhu & umřel jako **první arcibiskup moravsko-panonské arcidiecéze**, kterou založil.

- byl **starším** z obou bratří
- měli dalších pět sourozenců
- Konstantin byl nejmladším
- jejich otec byl druhým nejvyšším úředníkem provincie

Po studiích práv v Konstantinopoli se stává archontem – vysokým úředníkem – ve Strymonském kraji, kde žilo četné slovanské obyvatelstvo (Moldavané).

ZROD FRANCKÉ ŘÍŠE

V hrobě Childerika I. byly nalezeny **šperky ve tvaru včely** ←. Ty se staly inspirací pro **osobní znak** císaře **Napoleona Bonaparte** ↗

Pečetní prsten ↑ &

meč krále↓

CHILDERIC I.
*440 – ✠481
vládl od 458
☛ Král sálských Franků bojoval po boku Říma.

☛ R. **1653** byl objeven hrob krále v **Tournai**. Jeho obsah byl zdokumentován a jeho část se zachovala dodnes.

Šperky nalezené v hrobě Childerika I. byly bohatě zdobené **českými granáty**, což dokládá obchodní vztahy mezi Franky a obyvateli České kotliny. →

CHLODVÍK I. * kolem 465 – 511, vládl 481 – 511, syn Childericha I.

481 sjednotil Franky, porazil Vizigóty a vytlačil je na Pyrenejský poloostrov atd.
496 přijal křesťanství i s celým franckým dvorem, čímž začala christianizace Franků. Byl to i politický kalkul iniciovaný jeho křesťanskou ženou **Chlotildou**.

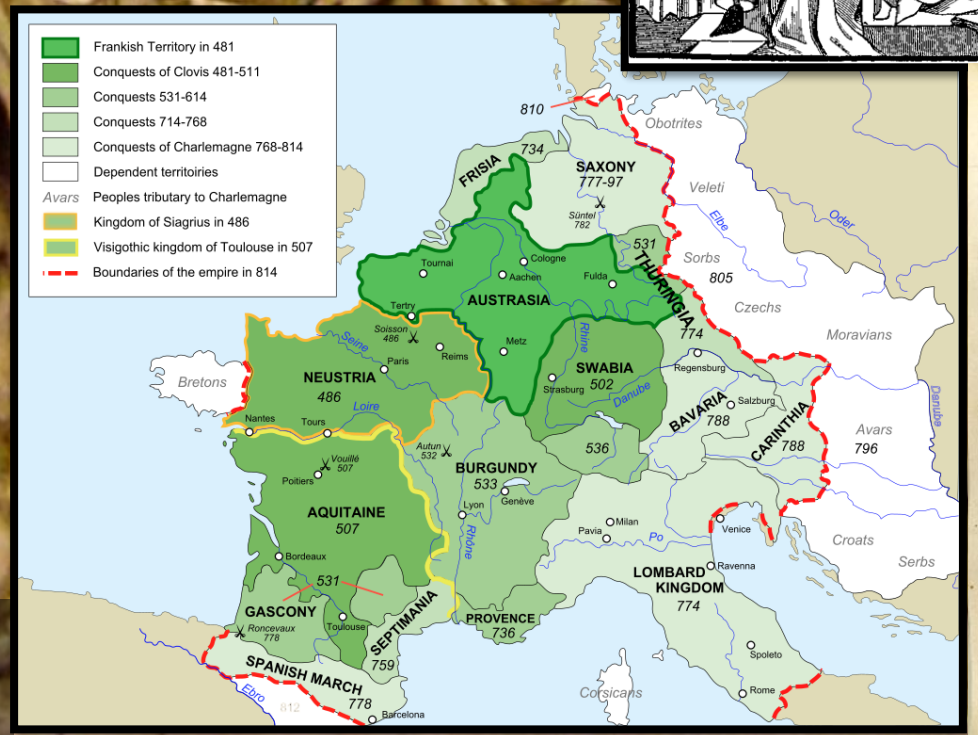

V letech **508 až 511** dal vyhotovit soupis zvykového práva Franků, které se značně lišilo od práva římského.

Karel Martel

majordomus
Austrásie
***688 †741**

25. října 732 porazil v bitvě **u Poitiers** nedaleko **Tours** do té doby úspěšně postupující muslimské vojsko expandující vzhůru na sever až do vnitrozemí dnešní Francie. Karel Martel přesvědčil ostatní francké kmeny, že se hrozbě musí postavit jednotně a vybudoval největší armádu tehdejší Evropy. Proti nim stála „maurská“ armáda, která se 21 let předtím vylodila na jihu dnešního Španělska, načež dobyla tamní křesťanské království Vizigótů a z Córdoby si udělala svoje hlavní město. Zmíněná invaze na sever byla především loupeživou výpravou, ale ohrozila srdce Francké říše. Ta bojovala jménem křesťanství a též s požehnáním papeže **Řehoře II.**

papež sv. **Řehoř II.**
* 669 👍 715 † 731

Alois Musil

(1868–1944) byl orientalista, biblista, cestovatel, etnograf, spisovatel, katolický kněz a spoluzakladatel české orientalistiky. Roku 1898 objevil pouštní palác **Kusejr Amra** postavený synovcem Hišáma, chalífou **Al-Valídem II.** (706–744).

zvaný též
Músa šajch Čikí
& Músa ar Rueili
či **Moravian Lawrence**

Hišám ibn Abdulmalik

(691–743) Arabský chalífa z rodu **Umajjovců**, který vládl v letech 724–743. Sídlil v **Damašku**. **Válčil s Karlem Martelem** v západní části a s cís. **Leonem III.** ve východní části římské říše.

Pečeť chalífy Al-Va--lída III. 👆 & 👇 Hišáma Ibn Ab-Dulmalika

👈 fresky z Kusejr Amra

Konstantinopol & Hagia Sophia

324 přesunutí centra říše z Říma do Byzantion / Konstantinopole

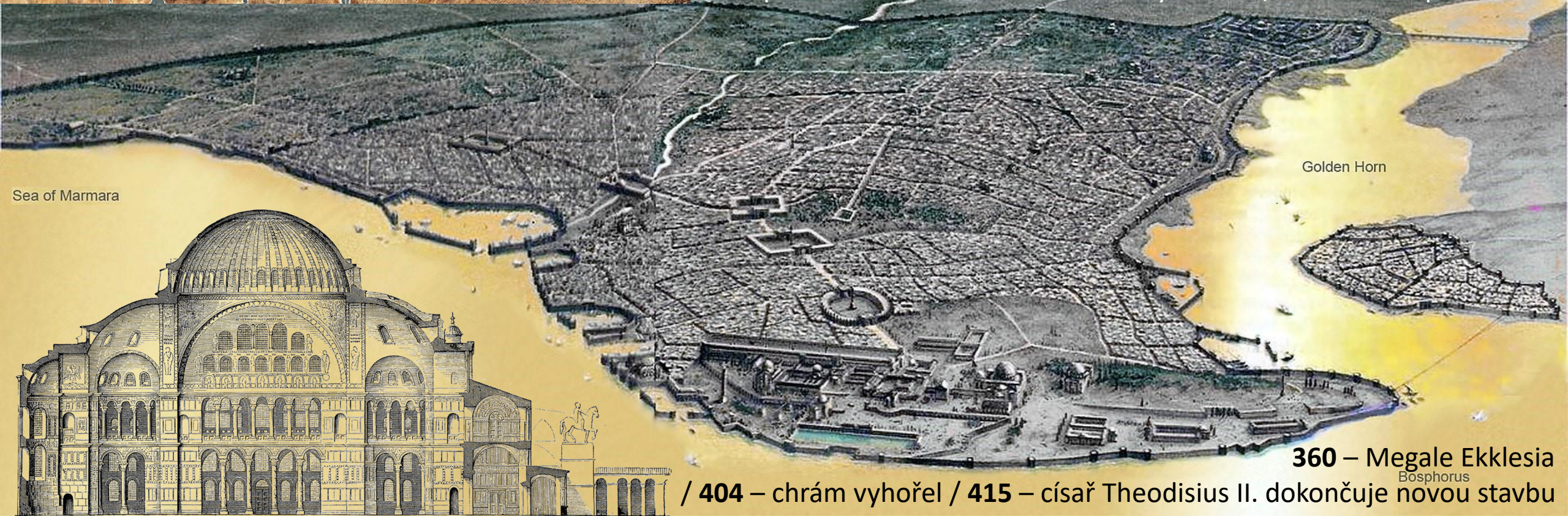

360 – Megale Ekklesia / **404** – chrám vyhořel / **415** – císař Theodisius II. dokončuje novou stavbu

Císař **Justinián** (483–565) dohlíží na stavbu chrámu **Hagia Sophia**. Ilustrace ☝ je ze slovanské kopie rukopisu **Konstantina Manassese**
*1130
†1187

☚ Císař **Konstantin Veliký** (**272–337**) → **306** císař → **312** vítěz bitvy u Milvijského mostu → 313 vyd. edikt Milánský → **325** Nikaj. koncil

537 – zemětřesení narušuje stavbu a zejména kopuli / **557** – částečné zhroucení / **563** – císař Justinián završuje zásadní přestavby **chrámu Boží moudrosti**

Leon III.

Byzantský císař panující v letech **717** až **741** byl výjimečným stratégem. Vládu zahájil ve chvíli, kdy metropole říše **Konstantinopole** byla obležena arabským vojskem umajjovského chalífy **Hišám ibn Abdulmalika**.

Obléhání přestál, a většinu invazních lodí dokázal zničit. O pomoc se obrátil jak na **bulharského chána**, tak i na **Chazary**, kteří vpadli Arabům do týlu. Obratným jednáním nakonec dosáhl jejich odchodu a na několik let zajistil mír pro svoji říši. Následující střety ukončilo až jeho vítězství v **bitvě u Akroinu** (740). Mír využil k vnitřní stabilizaci říše vydání nového zákoníku zvaného ***Ekloga***.

Sv. Řehoř III.

* kolem 690–741
papežem od 731
✠ 741

Papež Řehoř III. převzal Svatý stolec po papeži Řehořovi II. a s ním zdědil rýsující se roztržku s císařem sídlícím v Konstantinopoli. Jeho pontifikát byl posledním, který schvaloval byzantský císař. Konflikt mezi papežem a císařem vyvstal díky **obrazoborectví**/ikonoklasmu, které spustil císař **Leon III.** Vše se začalo odvíjet od výbuchu sopky na ostrově **Thera** (dnes **Santoriny**) r. **726**. Ten, spolu s boji s muslimi vedl k obavám z Božího hněvu z uctívání obrazů/ikon. Císař svůj zákaz zobrazování svatých, nekonzultoval s církví a byl udiven její zděšenou reakcí.

Karel Veliký *2. 4. 742 †28. 1. 814

Hárún ar-Rašíd

od karlštejnského mistra Theodorika

Karloman

Michael I. Rangabe

768 – Karel Veliký přebírá spolu se svým bratrem Karlomanem (751–771) vládu po svém otci Pipinovi III.
722 až 804 – války se Sasy s úmyslem jejich christianizace
774 – dobytí Pávie a svržení langobardského krále Desideria / Karel Veliký se stává langobardským králem
778 – **neúspěšná invaze do umajjovského Cordóbského emirátu** / vzniká epos **Píseň o Rolandovi**
781 – založení **Italského království** (jako část Francké říše)
791 – 803 **vyvrácení Avarské říše** / zřízení panonské marky má zásadní vliv pro osudy západních Slovanů
800 – záchrana papeže **Lva III.** (okolo 750–816) a následná **korunovace římským císařem** (25. prosince)
801 – zakládá **Španělskou marku**
802 – přijímá poselství od bagdádského chalífa **Hárún ar-Rašída** (763–809) & dostává od něj darem slona
803 – válka mezi Franckou říší a Byzantskou říší
805 – útok na Čechy a uložení povinnosti platit tribut
812 – Byz. cís. **Michael I. Rangabe** (770–844) přiznává Karlovi Vel. císařský titul „**basileus ton Rhomainon**“
1165 – svatořečen kolínským arcibiskupem (není svatý, ale jeho svatořečení je povoleno, ale ne uznáno)

Konstantin Filozof

RANÉ PŮSOBENÍ

sv. Cyril

*827 †14.2. 869

842 odchod z **Thessaloniky**, začátek studia v Konstantinopoli pod ochranou šedé eminence říše – eunucha **Theoktista** (†855), jehož vliv vyvrcholil za císařovny Theodory II., regentky nezl. (od jeho dvou let) císaře Michaela III.

843 Císařovna **Theodora II.** coby regentka Michaela III. iniciuje konec ikonoklasmu včetně teologické argumentace Konstantina (viz dále).

849 vysvěcení na kněze, úřad knihovníka při chrámu **Boží moudrosti** (**Hagia Sophia**)

851 cesta za **Al-Mutawakkilem** do Samarry (dnešní Irák)

861 diplomatická cesta do **říše Chazarů**, která vedla přes krymský přístav **Chersonés**.

Abbásovský chalífát

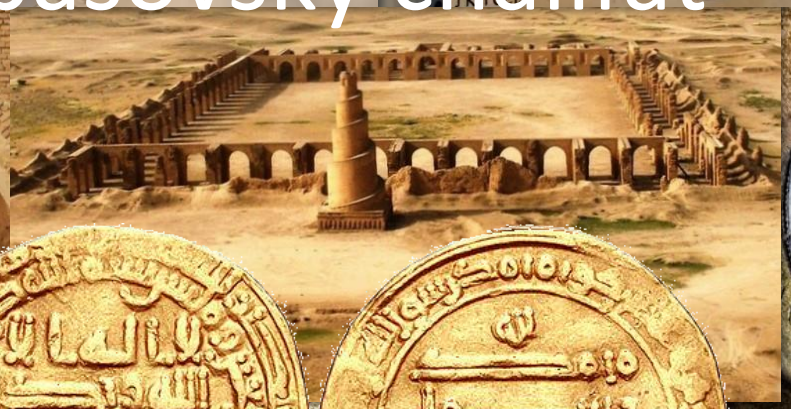

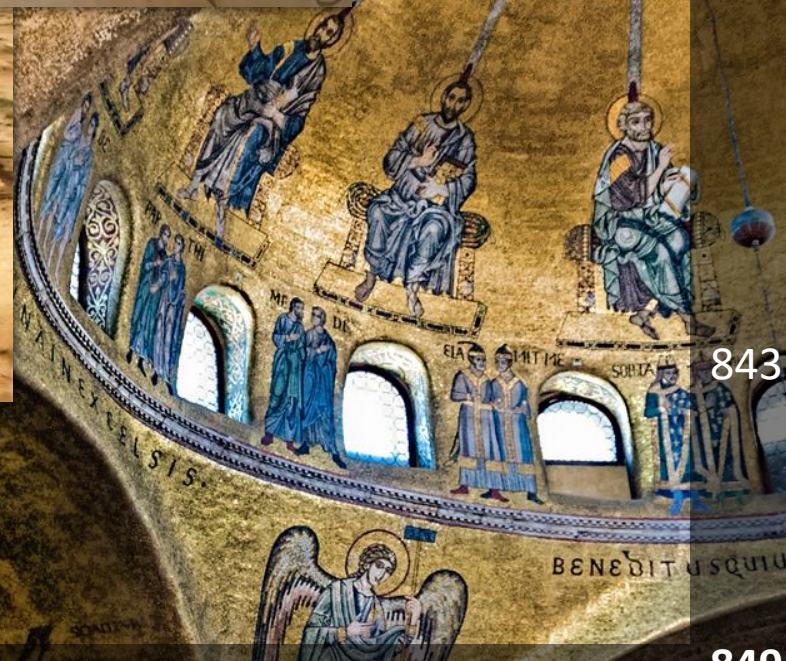

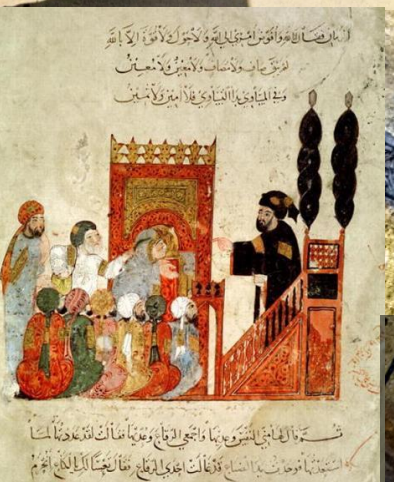

Al-Mutawakkil

*822 †861

Al-Mutawakkil proslul mj. rozsáhlou špionážní sítí. Roku **850** vydal nařízení, které vyžaduje, aby všichni **křesťané** & **židé** v jeho říši, která tehdy zahrnovala i města **Jeruzalém** a **Caesarea**, nosili žlutou (medově zbarvenou) kapuci a pás, aby je odlišili od muslimů. To vyvolalo diplomatickou aktivitu jak u židů, tak křesťanů. V této souvislosti se Konstantin Filozof roku **851** vydal do Samarry.

BYZANTSKÁ ŘÍŠE V DEVÁTÉM STOLETÍ

Křest bulharského krále **Borise I.** (828–907) sv. Metodějem **r. 864**

Michael III. (840–867)

Michael II. Amorijský (770–829)

Theofilos (813–842) ikonoklasmus

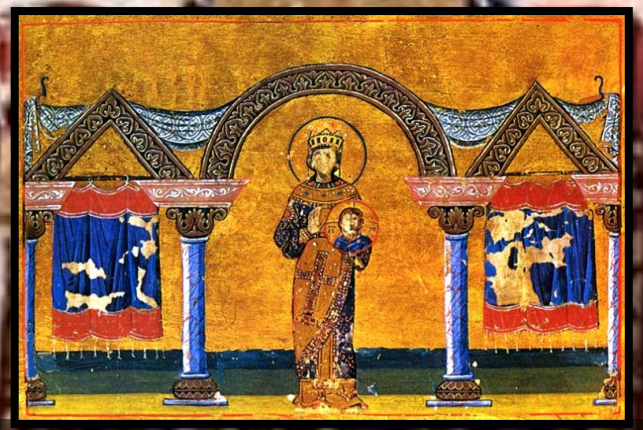

Theodora II. (815–867) regentka za Micheala III.

Fótios (820–891) patriarcha Konstantinolský

„Svaté obrazy jsou proti Božímu příkazu, da. Ale musíme dělat rozdíl mezi tím, tý obraz je modla, protože se mu někdo svatého je obraz člo patriarcha (**Jan VII.** jež to teprve nemo rozeznat, a ničí, co hodné úcty. Jen ten, koho vede Duch svatý a víra vroucí, může něco takového d o K á zat na ma-lo-vat ! “

věka, jemuž **Gramatik)**, hou rozez- je krásné a

že si lidé nesmějí udělat modly. To je prav- co je svatý obraz a co je obraz svatého. Sva- klaní tak, jak to náleží jedině Bohu. Ale obraz náleží úcta světce. Nedovedeš-li to odlišit ty, který jsi vzdělaný, tak neštvávej hloupé a zlé,

Jan VII. Gramatik
patriarcha Konstantinopole
od roku 837 do roku 847 (†860)

Lev Matematik (790–869)

eunuch a rádce **Theoktistos** (†855)

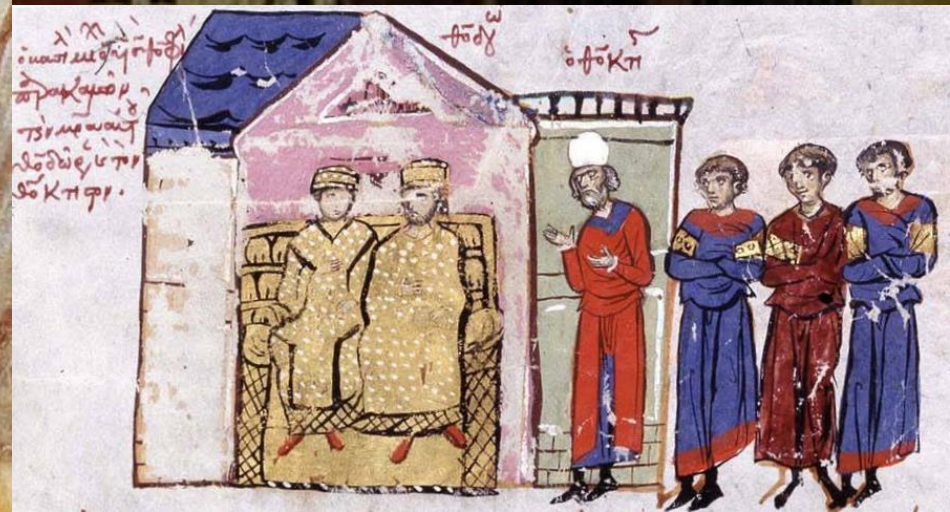

CHAZARSKÁ ŘÍŠE

618–1048

SERKEL

Murom
Bolgar
Wolga-Bulgaren
um 850
Tributpflichtig
Tschernigow
Kursk
Kiew
Dnjepr
Don
Wolga
Petschenegen
um 750
Tributpflichtig
Ungarn
Belgrad
Maurokastron
Sarkel
Itil
Reich der Chasaren
um 650
Kerch
Samkarsh
Chersonesus
Donau
Walachen
Donau-Bulgaren
Sofia
Weliko Tarnowo
Schwarzes Meer
Kaspisches
Adrianopel
Byzantinisches Reich
Saloniki
Konstantinopel
Sinope
Samandar
Kaukasus
Balanjar
Derbent
Nikomedia
Nikaa
Tiflis
Georgien
Tributpflichtig
Angora
Trapezunt
Baku
Athen
Smyrna
Tigris
Ardebil
Adana

CHERSONÉS

Původně řecký městský stát nacházející se na jihozápadním pobřeží Krymu. Byl zde pohřben 4. papež sv. Klement, jehož ostatky sv. Cyril se svým bratrem Metodějem, Klementem Ochridským a dalšími nalezly.

Roku **988** či krátce poté byl v Chersonésu pokřtěn vládce tehdejší Kyjevské Rusi **Vladimír I. Veliký** (cca 958–1015) a následně na to dal pokřtít celou svoji zem.

Chersonésos je řecky **poloostrov**.
Původ města je řecký (424/421 př. Kr.)
Za vlády 1. císaře Augusta se město stalo Římským (25 př. Kr.), ale dostalo svobodu.
Od 1. stol. se v něm vyskytovali křesťané, později bylo zřízeno biskupství. Roku 381 se místní biskup účastnil 1. konstantinopolského koncilu. V 1399 přineslo městu definitivní zkázu plenění Zlatou hordou.

SV. KLEMENT / SV. KLIMENT

4. papež, pravděpodobně vyhnán do exilu do krymského města Chersonesos.

Svatý Klement zv. **Klement Římský** byl papežem kolem 88/92–97/101. Ovlivnil vnitřní uspořádání církve a podporoval šíření víry do vzdálených zemí. Psal dopisy, kterými přispěl k jednotě křesťanů. Jeho druhý list je nejstarším dochovaným křesťanským kázáním vůbec. ✠

Dle legendy jej císař **Trajanus** poslal do vyhnanství na Krym. Sv. Klement i přesto dál hlásal křesťanství a proto byl na rozkaz císaře zajat a hozen do moře s kotvou na krku. Jeho pohřbené ostatky i s kotvu nalezli Cyril a Metoděj.

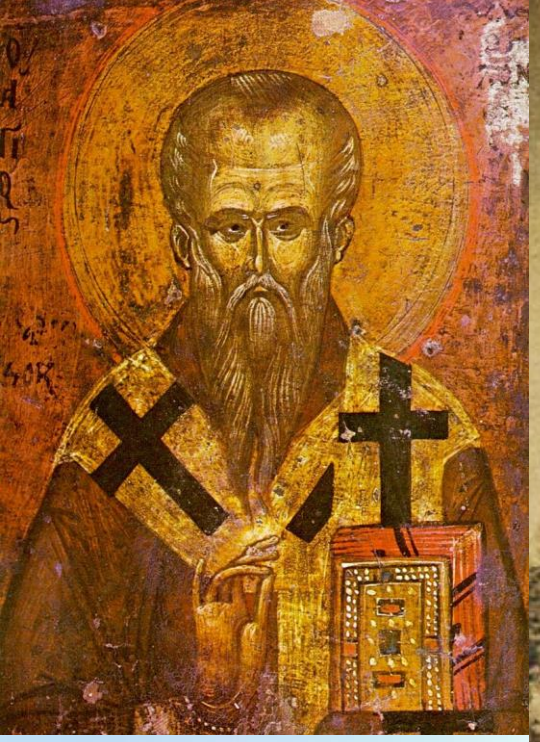

Sv. **Kliment Ochridský**
(840 – 916) spolu/autor

- Život Konstantinův
- Život Metodějův
- památník sv. Cyrila & Metoděje v Ohridu

sv. **Cyril**
sv. **Metoděj**
sv. **Gorazd**
sv. **Kliment**
sv. **Naum**
sv. **Sáva**
sv. **Angelár**

SEDMIPOČETNÍCI
staroslovanští světci

- chrám **Sedmipočetníků** v Sofii
- kostel sv. **Klimenta** a sv. **Panteleimona** v Ohridu s uloženými ostatky sv. Klimenta
- **kaple sv. Sedmipočetníků a sv. Zdislavy ve Víru**

PŘÍŠTÍ DÍLY

Moldavané
Bulharská říše
Velká Morava
Přesmyslovci
Levý Hradec
Arménské písmo
Hlaholice
Francké misie
Cesta do Říma
Jižní Slované
Karel IV.
Následovníci

Děkujeme vám za pozornost!